Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/2401

2026 11 5

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2026/2401

2026 m. spalio 29 d.

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2025/941 nustatomas temos „Darbo sąnaudų struktūra“ kintamųjų sąrašas, aprašymas ir techninės specifikacijos, statistiniai klasifikatoriai, išskaidymas ir tikslumo vertinimo kriterijai

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2025 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2025/941 dėl Europos Sąjungos įmonių darbo rinkos statistikos, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 530/1999 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 450/2003 bei (EB) Nr. 453/2008 ([1]), ypač į jo 4 straipsnio 7 dalį,

kadangi:

(1) teritorinių vienetų ir ekonomikos sektorių statistika turėtų būti palyginama tarptautiniu mastu. Todėl valstybės narės ir Sąjungos institucijos turėtų naudoti statistinius klasifikatorius, suderinamus su klasifikatoriais NUTS ([2]) ir NACE ([3]);

(2) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Europos statistikos sistemos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Kintamųjų sąrašas, aprašymas ir techninės specifikacijos

1. Komisijai (Eurostatui) pateiktinų temos „Darbo sąnaudų struktūra“ kintamųjų sąrašas, aprašymas, techninės specifikacijos ir naudotini statistiniai klasifikatoriai nurodyti I priede.

2. Su pameistriais susijusius kintamuosius pateikia tik tos valstybės narės, kuriose jie sudaro daugiau kaip 1 proc. bendro darbuotojų skaičiaus. Pameistrių skaičiaus ir bendro darbuotojų skaičiaus santykis vertinamas pagal kintamąjį B28 „Darbo sutarties rūšis“, remiantis naujausiais temos „Darbo užmokesčio struktūra“ duomenimis apie visus vietos vienetus, priklausančius įmonėms, kuriose dirba 10 ar daugiau darbuotojų ([4]).

2 straipsnis

Tikslumo vertinimo kriterijai

Statistinių tyrimų tikslumo vertinimo kriterijai nustatyti II priede.

([1]) OL L, 2025/941, 2025 5 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/941/oj.
([2]) 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (OL L 154, 2003 6 21, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1059/oj).
([3]) 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1893/2006, nustatantis statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentus dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1893/oj).
([4]) 2025 m. liepos 29 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1526, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2025/941 nustatomas temos „Darbo užmokesčio struktūra“ kintamųjų sąrašas bei aprašymas ir jų techninės specifikacijos, statistiniai klasifikatoriai ir tikslumo vertinimo kriterijai (OL L, 2025/1526, 2025 7 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1526/oj).

3 straipsnis

Informacijos perdavimo formatai

1. Valstybės narės perduoda Komisijai (Eurostatui) elektroninius duomenų rinkinius, kuriuose pateikiami visiškai patikrinti ir suredaguoti duomenys, atitinkantys tvirtinimo taisykles ir I priede nustatytas kintamųjų specifikacijas. Duomenys perduodami išsamiais duomenų rinkiniais, aprėpiančiais visus kintamuosius, nepriklausomai nuo patikslintų stebinių ir kintamųjų skaičiaus.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai (Eurostatui) duomenis, kurių reikalaujama pagal šį reglamentą, naudodamos Komisijos (Eurostato) nustatytus keitimosi statistiniais duomenimis standartus ir vieną bendrą duomenų prieigą.

4 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2026 m. spalio 29 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

I PRIEDAS

1. KINTAMŲJŲ SKAIČIUS IR APRAŠYMAS

Pateikiami trys duomenų rinkiniai:

— Duomenų rinkinys A. Nacionalinio lygmens duomenys (po vieną įrašą apie vietos vieneto kiekvienos rūšies ekonominę veiklą NACE klasifikatoriaus sekcijų ir skyrių lygmenimis). Taip pat pateikiami šie NACE pagrįsti suvestiniai rodikliai: NACE B–T sekcijų, B–T, išskyrus P, B–O, B–F, G–O ir P–T sekcijų.

— Duomenų rinkinys B. Pagal įmonės dydžio kategorijas suskirstyti nacionalinio lygmens duomenys (po vieną įrašą apie vietos vieneto kiekvienos rūšies ekonominę veiklą NACE klasifikatoriaus sekcijų ir skyrių lygmenimis, dėl kiekvienos įmonių, kurioms priklauso vietos vienetas, dydžio kategorijos).

— Duomenų rinkinys C. Regioniniai NUTS 1 lygmens duomenys (po vieną įrašą apie vietos vieneto kiekvienos rūšies ekonominę veiklą NACE klasifikatoriaus sekcijų ir skyrių lygmenimis, dėl kiekvieno regiono).

Duomenų rinkinio C nereikia pateikti šalims, kuriose NUTS 1 lygmuo atitinka nacionalinį.

Dėl toliau išvardytų kintamųjų turi būti pateikiamas tik duomenų rinkinys A arba visi trys rinkiniai. Privalomi pateikti duomenys pažymėti „M“, o neprivalomi – „O“.

Visi kintamieji apima pameistrius, taip pat apmokamus stažuotojus ir praktikantus.

Žyma „$M_{1\ \%}$“ reiškia, kad pameistrių kintamuosius turi pateikti šalys, nurodytos 1 straipsnio 2 dalyje.

Potemė	Kintamojo identifikatorius	Kintamojo pavadinimas	Duomenų rinkinys A	Duomenų rinkiniai B ir C ([1])
Darbuotojai	A1	Bendras darbuotojų skaičius	M	M
	A11	Visą darbo dieną dirbantys darbuotojai	M	M
	A12	Ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai	M	M
	A121	Ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai, perskaičiuoti etato ekvivalentais	M	M
	A1A	Pameistriai	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
	A1A1	Ne visą darbo dieną dirbantys pameistriai, perskaičiuoti etato ekvivalentais	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Dirbtos valandos	B1	Bendras faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius	M	M
	B11	Visą darbo dieną dirbančių darbuotojų faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius	M	M
	B12	Ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius	M	M
	B1A	Pameistrių faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Apmokėtos valandos	C1	Bendras apmokėtų valandų skaičius per metus	M	
	C11	Visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams tenkantis apmokėtų valandų skaičius per metus	M	
	C12	Ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams tenkantis apmokėtų valandų skaičius per metus	M	
	C1A	Pameistriams tenkantis apmokėtų valandų skaičius per metus	$M_{1\ \%}$	

Potemė	Kintamojo identifikatorius	Kintamojo pavadinimas	Duomenų rinkinys A	Duomenų rinkiniai B ir C ([1])
Darbo sąnaudos	D1	Atlygis darbuotojams	M	M
	D11	Darbo užmokestis	M	M
	D111	Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos	M	M
	D1111	Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos, mokamos kiekvieną mokėjimo laikotarpį	M	
	D1112	Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos, nemokamos kiekvieną mokėjimo laikotarpį ([2])	M	
	D112	Įmokos į darbuotojų taupymo sistemas	M	M
	D113	Užmokestis už nedirbtas dienas	M	M
	D114	Darbo užmokestis natūra	M	M
	D1141	*Įmonės produktai*	O	
	D1142	*Išlaidos darbuotojų būstui* ([3])	O	
	D1143	*Įmonės automobiliai*	O	
	D1144	*Akcijų pasirinkimo sandoriai ir akcijų įsigijimo sistemos*	O	
	D1145	*Kita*	O	
	D11A	Pameistrių darbo užmokestis	$M_{1\,\%}$	$M_{1\,\%}$
	D12	Darbdavių socialinės įmokos	M	M
	D121	Faktinės darbdavių socialinės įmokos	M	M
	D1211	Privalomojo socialinio draudimo įmokos	M	
	D1212	Darbdavio mokėtinos socialinio draudimo įmokos, nustatytos kolektyvinėse ar kitose sutartyse ir savanoriškos	M	
	D122	Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos	M	M
	D1221	*Privalomosios laikinojo nedarbingumo išmokos*	O	
	D1222	*Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos į senatvės pensijos ir sveikatos priežiūros sistemas*	O	
	D1223	*Išeitinės išmokos*	O	
	D1224	*Kitos sąlyginės darbdavių socialinės įmokos*	O	
	D12A	Darbdavių socialinės įmokos už pameistrius	$M_{1\,\%}$	$M_{1\,\%}$
	D2	Darbdavio apmokėtos profesinio mokymo išlaidos	M	M
	D3	Kitos darbdavio apmokėtos išlaidos	M	M

Potemė	Kintamojo identifikatorius	Kintamojo pavadinimas	Duomenų rinkinys A	Duomenų rinkiniai B ir C ([1])
	D4	Darbdavio mokami darbo mokesčiai	M	M
	D5	Darbdavio gautos subsidijos darbo užmokesčiui	M	M
	D5A	Darbdavio gautos subsidijos darbo užmokesčiui, susijusios su pameistrių įdarbinimu	$M_{1\ \%}$	$M_{1\ \%}$
Vietos vienetai	E1	Vietos vienetų skaičius, iš viso	M	M
	E2	Vietos vienetų skaičius galutiniame duomenų rinkinyje	M	M

([1]) Duomenų rinkinys C aktualus tik šalims, kuriose yra NUTS 1 lygmens regionų.
([2]) Išskyrus įmokas į darbuotojų taupymo sistemas.
([3]) Išskyrus persikraustymo išmokas.

2. TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS

A. **Darbuotojai**

Darbuotojai yra visi asmenys, nepriklausomai nuo pilietybės, gyvenamosios vietos arba darbo valstybėje narėje trukmės, kuriuos su darbdaviu sieja oficialia sutartimi ar neoficialiu susitarimu įforminti tiesioginiai darbo santykiai, ir kurie gauna atlyginimą, neatsižvelgiant į atliekamo darbo pobūdį, dirbtų valandų skaičių (darbas visą darbo laiką ar ne visą darbo laiką) ir sutarties trukmę (terminuota arba neterminuota, įskaitant sezoninio darbo sutartis). Darbuotojų atlyginimas gali būti darbo užmokesčio formos, įskaitant priemokas, vienetinį darbo užmokestį ir užmokestį už pamaininį darbą, išmokas, honorarus, komisinius ir atlyginimą natūra.

Ši sąvoka apima darbininkus ir tarnautojus bei administracijos darbuotojus privačiame ir valstybiniame sektoriuose.

Toliau pateikiamame sąraše nurodomi *įtraukiamų* darbuotojų kategorijų pavyzdžiai:

— valstybės tarnautojai ([1]) (taip pat ginkluotųjų pajėgų nariai ([2])),

— prekybos atstovai, jei jie įtraukti į darbo užmokesčio fondą ir jei jie, be komisinių, gauna kitų formų atlyginimą,

— dirbantys ir darbo užmokestį gaunantys savininkai,

— pameistriai,

— apmokami stažuotojai ir praktikantai (studentai stažuotojai, slaugytojai praktikantai, mokslinių tyrimų ar mokymo stažuotojai, ligoninių gydytojai rezidentai ir pan.), oficialiai įsipareigoję prisidėti prie vieneto gamybos proceso ir už tai gaunantys atlyginimą,

— laikinai įdarbinti darbuotojai (pvz., sekretoriato darbuotojai), kuriuos samdo, įdarbina ir kuriems atlyginimą moka bei į kitą vietą dirbti siunčia, dažnai laikinam darbui, įdarbinimo agentūros,

— sezoniniai ir atsitiktiniai darbininkai, jei jie sudarę oficialų ar neoficialų susitarimą su įmone ar vietos vienetu, ir kuriems iš anksto nustatytos darbo valandos,

([1]) Ši kategorija apima valstybės tarnautojus ir valdžios institucijų pareigūnus, kurių įdarbinimo sąlygas nustato viešoji teisė [2010 m. ESS, 11.13 dalies b punktas].
([2]) „Ginkluotųjų pajėgų nariai yra darbuotojai, kurie šiuo metu tarnauja ginkluotosiose pajėgose, įskaitant pagalbines tarnybas, tiek savanoriškai, tiek privalomai, ir kurie negali laisvai sutikti dirbti civilinio pobūdžio darbą ir kuriems taikoma karinė drausmė. Prie jų priskiriami nuolatiniai kariuomenės, karinių jūrų pajėgų, oro pajėgų ir kitų karinių tarnybų nariai, taip pat šauktiniai, kurie nustatytam laikotarpiui įtraukiami į karinį mokymą ar kitą tarnybą“ (Tarptautinis standartinis profesijų klasifikatorius, ISCO-08).

— darbuotojai, dėl kurių už per ataskaitinius metus atliktą darbą buvo patirtos darbo sąnaudos, tačiau kurie laikinai nedirbo dėl ligos ar sužeidimo, švenčių ar atostogų, streiko ar lokauto, lavinimosi ar mokymosi atostogų, motinystės ar vaiko priežiūros ([3]) atostogų, sumažėjusios ekonominės veiklos, laikino darbo nutraukimo dėl blogo oro, mechaninių gedimų, medžiagų, kuro ar energijos trūkumo ar kito laikino nebuvimo su leidimu neatvykti į darbą ar be jo,

— dirbantys užsienyje, jei jie ir toliau gauna atlyginimą iš darbdavio,

— namudininkai ([4]), įskaitant dirbančius namuose ir nuotolinį darbą, jei su jais sudarytas aiškus susitarimas, kad šie darbuotojai gauna atlyginimą, bent iš dalies, už jų darbą, t. y. atliktą darbą (faktiškai dirbtas valandas), kuriuo prisidedama prie tam tikro gamybos proceso [2010 m. Europos sąskaitų sistema (ESS), 11.13 dalies g punktas].

Šios kategorijos neturėtų būti įtraukiamos:

— prekybos atstovai ir kiti asmenys, kuriems visas atlyginimas mokamas kaip honoraras ar komisiniai, ir kurie nėra įtraukti į darbo užmokesčio fondą arba yra savarankiškai dirbantys asmenys,

— savininkai, direktoriai ar valdytojai, kurių visas atlyginimas yra mokamas iš pelno,

— padedantys šeimos nariai, kurie nėra įmonės ar vietos vieneto darbuotojai (vadovaujantis pirmiau pateikta apibrėžtimi),

— savarankiški darbuotojai,

— pagal *komercinę* sutartį (kitaip nei pagal oficialią, neoficialią ar numanomą *darbo* sutartį) dirbantys namudininkai [2010 m. ESS, 4.07 dalies e punktas] kuriems mokama tik pagal vienetinius įkainius,

— neapmokami savanoriai (t. y. asmenys, kurie paprastai dirba ne pelno institucijose, pvz., labdaros organizacijose).

A1. *Bendras darbuotojų skaičius*

Šis kintamasis apima visą darbo dieną dirbančius darbuotojus (A11) ir ne visą darbo dieną dirbančius darbuotojus (A12), įskaitant pameistrius, apmokamus stažuotojus ir praktikantus. Pameistriai taip pat įtraukiami į atitinkamų šalių specialiuosius kintamuosius (A1A ir A1A1). Kintamasis A1 turėtų derėti su kintamuoju D1 „Atlygis darbuotojams“ [2010 m. ESS, 11.12–11.14 dalys; Europos verslo statistika, kintamasis 220102 (Darbuotojų skaičius)].

A11. *Visą darbo dieną dirbantys darbuotojai*

Visą darbo laiką dirbantys darbuotojai – darbuotojai, kurių įprastos darbo valandos yra nustatytos kolektyvinėje sutartyje arba atitinkamos įmonės arba vietos vieneto, net jeigu jų sutartis sudaryta trumpesniam nei vienų metų laikotarpiui.

Nurodytinas darbuotojų skaičius – vidutinis mėnesinis duomenis pateikiančiame vienete ataskaitiniais metais įdarbintų visą darbo dieną dirbančių darbuotojų skaičius.

([3]) Vaiko priežiūros atostogų išėję darbuotojai įtraukiami, jeigu per ataskaitinius metus darbdavys darbuotojui mokėjo už bent vieną valandą. Tais atvejais, kai darbuotojas pakeičiamas kitu darbuotoju vaiko priežiūros atostogų metu, reikėtų įrašyti:
a) tik vieną darbuotoją iš visų darbuotojų skaičiaus, taip išvengiant darbuotojo ir jį pavaduojančio asmens dubliavimosi;
b) darbo sąnaudas, kurias per ataskaitinį laikotarpį darbdavys patyrė tiek dėl darbuotojo, tiek dėl jį pavaduojančio asmens;
c) darbuotojo ir jį pavaduojančio asmens dirbtas / apmokėtas valandas.

([4]) Namudininkas – asmuo, pagal iš anksto sudarytą susitarimą arba sutartį sutinkantis dirbti konkrečiai įmonei arba sutinkantis jai tiekti tam tikrą kiekį prekių ar teikti tam tikrą kiekį paslaugų, kurio darbo vieta nėra toje įmonėje.

A12. *Ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai*

Ne visą darbo laiką dirbantys darbuotojai yra tie, kurių įprastos darbo valandos per dieną, savaitę arba mėnesį yra trumpesnės, nei nustatyta kolektyvinėje sutartyje arba toje įmonėje arba vietos vienete (pusė etato, trys ketvirčiai etato, keturi penktadaliai etato ir pan.). Nurodytinas darbuotojų skaičius – vidutinis mėnesinis duomenis pateikiančiame vienete ataskaitiniais metais įdarbintų ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų skaičius.

A121. *Ne visą dieną dirbančių darbuotojų skaičius, perskaičiuotas etato ekvivalentais*

Šį perskaičiavimą turi atlikti tiesiogiai duomenis teikianti įmonė ar vietos vienetas arba duomenis renkanti agentūra ar nacionalinė statistikos institucija, remdamasi toje įmonėje ar vietos vienete visą darbo dieną dirbančių darbuotojų įprastu darbo valandų skaičiumi ir taikydama, jos nuomone, tinkamiausią metodą. Nurodytinas darbuotojų skaičius – vidutinis mėnesinis duomenis teikiančiame vienete ataskaitiniais metais įdarbintų ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų (perskaičiuotų etato ekvivalentais) skaičius [2010 m. ESS, 11.32–11.34 dalys].

A1A. *Pameistriai*

Įtraukiami visi darbuotojai, dirbantys visą arba ne visą darbo dieną, kurie gamybos procese dalyvauja dar nevisapusiškai ir dirba pagal gamybinės praktikos sutartį, arba taip, kad jų profesinis mokymas yra svarbesnis už produktyvumą. Pameistriai turėtų ne tik dirbti už atlygį pagal darbo sutartį, bet ir dalyvauti trumpesnėje nei šešerių metų formaliojo švietimo programoje. Pameistrystės sutartis turėtų būti sudaryta ilgesniam nei šešių mėnesių laikotarpiui ir pagal ją praktinis mokymas darbo vietoje turėtų būti derinamas su teoriniu mokymu švietimo įstaigoje ir suteikiama oficiali kvalifikacija (žr. 1 diagramoje pateiktą sprendimo medį).

Nurodytinas pameistrių skaičius – vidutinis mėnesinis duomenis teikiančiame vienete ataskaitiniais metais įdarbintų pameistrių skaičius.

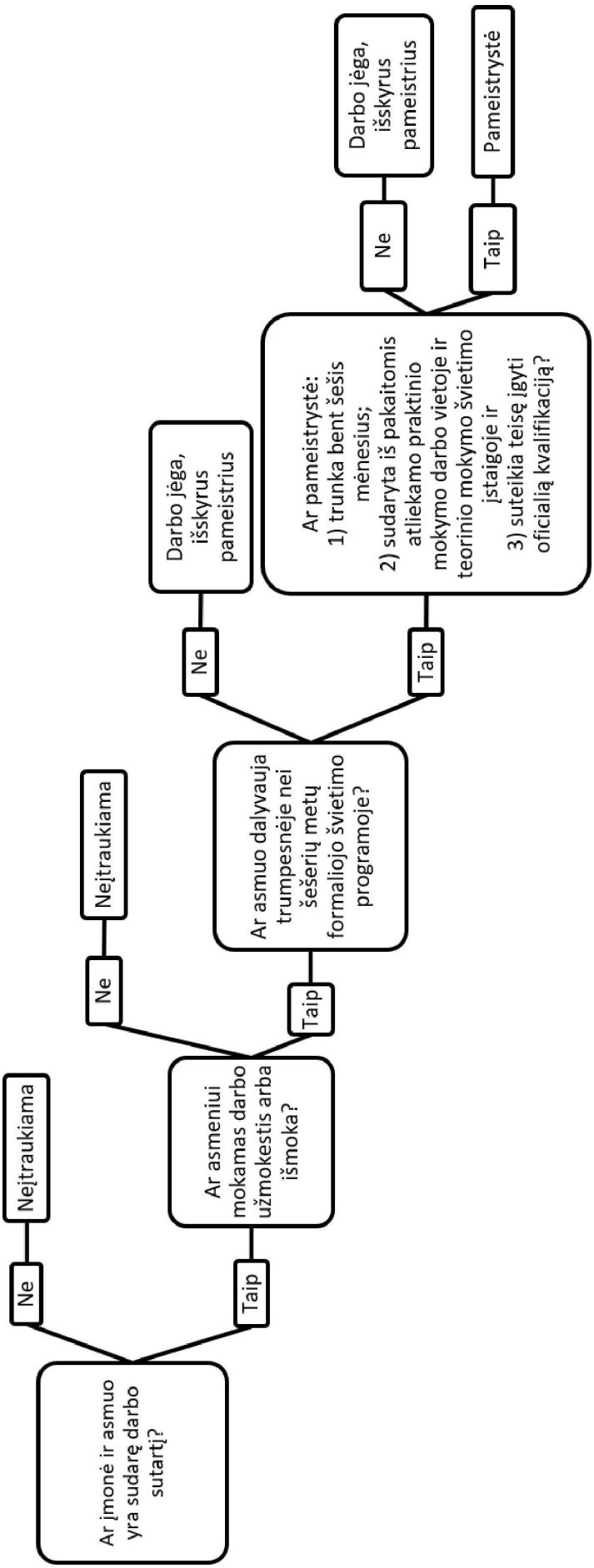
A1A1. *Ne visą dieną dirbančių pameistrių skaičius, perskaičiuotas etato ekvivalentais*

Šį perskaičiavimą turi atlikti tiesiogiai duomenis teikianti įmonė ar vietos vienetas arba duomenis renkanti agentūra ar nacionalinė statistikos institucija, taikydama, jos nuomone, tinkamiausią metodą. Besimokant įmonėje, vietos vienete arba švietimo įstaigose praleistos valandos turėtų būti neįtraukiamos. Nurodytinas pameistrių skaičius – vidutinis mėnesinis duomenis teikiančiame vienete ataskaitiniais metais įdarbintų ne visą darbo dieną dirbančių pameistrių skaičius (perskaičiuotas etato ekvivalentais) ([5]) [2010 m. ESS, 11.32–11.34 dalys].

([5]) Jei pageidaujama, vidurkis gali būti pagrįstas savaitės (arba dienos) darbuotojų skaičiumi per ataskaitinius metus ar laikotarpį. Taip pat priimtinas ketvirčio darbuotojų skaičiumi pagrįstas vidurkis.

1 diagrama

Kaip atskirti pameistrius nuo kitų darbuotojų

B. **Dirbtos valandos**

Šis kintamasis apima bendrą visų darbuotojų per metus *faktiškai* dirbtų valandų skaičių (B1). Visą darbo dieną dirbančių (B11) ir ne visą darbo dieną dirbančių (B.12) darbuotojų bendro dirbtų valandų skaičiaus rodikliai pateikiami atskirai. Pameistrių dirbtos valandos taip pat įtraukiamos į atitinkamų šalių specialųjį kintamąjį (B1A).

Faktiškai dirbtos valandos – visų laikotarpių, praleistų vykdant tiesioginę ir pagalbinę veiklą prekėms gaminti ir paslaugoms teikti, suma.

Į faktiškai dirbtas valandas įskaitoma:

— įprastu darbo laiku dirbtos valandos,

— apmokami viršvalandžiai, t. y. be įprastų darbo valandų papildomai dirbtos valandos, nepriklausomai nuo taikomo valandinio darbo užmokesčio tarifo (pvz., jei už vieną dirbtą valandą mokama dvigubu tarifu, ji turėtų būti įrašoma kaip viena valanda),

— neapmokami viršvalandžiai ([6]),

— laikas, praleistas vykdant tokias užduotis kaip pasiruošimas darbui ir statybvietės paruošimas; instrumentų ir įrenginių paruošimas, priežiūra, taisymas ir valymas; kvitų ir sąskaitų faktūrų išrašymas; dokumentų rengimas ir ataskaitų rašymas ir kt.,

— prastovų laikas, nedirbant praleistas darbo vietoje dėl tokių priežasčių kaip įrenginių gedimas, nelaimingi atsitikimai ar atsitiktinis darbo nebuvimas, tačiau už kurį pagal darbo sutartį yra mokama,

— trumpas poilsio laikas darbo vietoje, įskaitant arbatos ir kavos pertraukėles,

— valandos, praleistos mokymo kursuose įmonėje, vietos vienete arba švietimo įstaigoje (į šį kintamąjį neįtraukiami pameistriai),

— valandos, praleistos dalykinėse kelionėse, už kurias sumokėjo darbdavys,

— darbo pagal iškvietimą valandos, praleistos darbo vietoje, ir valandos, praleistos už darbo vietos ribų, skaičiuojamos nuo to momento, kai darbuotojas yra iškviečiamas, (įskaitant laiką, sugaištą kelionėms, pvz., iš namų į darbo vietą),

— nuotolinio darbo valandos su sąlyga, kad darbuotojas yra pasiekiamas darbdaviui įprastomis darbo valandomis.

Į faktiškai dirbtas valandas neįskaitoma:

— apmokėtas, tačiau nedirbtas laikas, pvz., dėl mokamų atostogų, švenčių dienų, ligos ar motinystės atostogų, *force majeure* įvykių, pvz., ekstremalių oro sąlygų ar gamtinių pavojų, ir kt.,

— nedirbtos ir neapmokėtos valandos, pvz., dėl ligos ir motinystės atostogų, ir kt.,

— (apmokėtos arba neapmokėtos) nedirbtos valandos specialiųjų atostogų dėl medicininės apžiūros, santuokos, laidotuvių, persikėlimo į kitą būstą, po nelaimingo atsitikimo ir kt. metu,

— pagrindinės pertraukos pavalgyti (t. y. ne trumpas poilsio laikas arba pertraukos, kurių metu tiekiama kava ar gaivieji gėrimai),

— (apmokėtos arba neapmokėtos) nedirbtos valandos sutrumpinto darbo laiko, darbo ginčų, lokautų metu ir kt.,

— laikas, kurį darbuotojas sugaišo kelionėms iš namų į darbo vietą ir atgal,

— valandos, kurias pameistriai praleido mokymo kursuose įmonėje, vietos vienete arba švietimo įstaigose.

[2010 m. ESS, 11.27–11.29 dalys; Europos verslo statistika, kintamasis 220201 (Darbuotojų išdirbtų valandų skaičius)]

([6]) Neapmokėtos, bet dirbtos valandos – rodiklio „Faktiškai dirbtos valandos“ komponentas – dažnai turi būti apskaičiuojamos netiesiogiai, pvz., remiantis namų ūkių tyrimo duomenimis.

C. **Apmokėtos valandos**

Šis kintamasis apima bendrą darbdavio per metus apmokėtų valandų skaičių (C1). Visą darbo dieną dirbančių darbuotojų (C11) ir ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų (C12) bendro apmokėtų valandų skaičiaus rodikliai pateikiami atskirai. Apmokėtos pameistrių valandos taip pat įtraukiamos į atitinkamų šalių specialųjį kintamąjį (C1A).

Apmokėtų valandų skaičius per metus apibrėžiamas kaip:

— įprastos darbo valandos ir viršvalandžiai, už kuriuos per metus buvo mokamas atlyginimas,

— visos valandos, už kurias darbuotojui buvo sumokėta mažesniu tarifu, net jei skirtumas buvo grąžintas sumokant iš socialinės apsaugos fondų,

— valandos, per ataskaitinį laikotarpį nedirbtos, bet vis dėlto apmokėtos, (kasmetinės atostogos, laikinasis nedarbingumas dėl ligos, švenčių dienos ir kitos apmokėtos valandos, įskaitant laiką sveikatai tikrinti, vestuvėms, laidotuvėms, persikėlimui ir pan.).

Atvejai, kai už tam tikras valandas visiškai arba iš dalies mokama pagal socialinės apsaugos sistemas arba valstybės finansuojamas viešąsias sistemas, pvz., siekiant paremti pagal sutrumpintą darbo laiką dirbančius arba laikinai atleistus darbuotojus, traktuojami kaip išsamiai aprašyta toliau.

Laikinojo nedarbingumo ar motinystės atostogų ir kitų formų nebuvimo darbe, pvz., laikino atleidimo iš darbo, atvejais visas laikas, už kurias darbdavys sumoka 100 proc., įrašomas kaip apmokėto valandos. Kai už tokias valandas visiškai sumokama iš socialinės apsaugos sistemos arba valstybės lėšų (t. y. darbdavys už jas visai nemoka arba jam visos šios išlaidos kompensuojamos), atitinkamos valandos neturėtų būti įtraukiamos.

Tarpiniu atveju, kai moka ir darbdavys (pvz., 25 proc.), ir mokama iš socialinės apsaugos sistemos (75 proc.), turėtų būti įrašoma atitinkamai 100 proc. apmokėtų valandų. Toliau pateikiama įvairių scenarijų pavyzdžių.

1–3 laikinojo nedarbingumo atostogų dienos: darbuotojui nemokama nieko – nemoka nei darbdavys, nei mokama iš socialinės apsaugos sistemos.

— Turėtų būti įrašoma nulis (0) apmokėtų valandų.

4–14 laikinojo nedarbingumo atostogų dienos: 75 proc. mokama iš socialinės apsaugos sistemos, o 25 proc. savanoriškai moka darbdavys.

— Jei darbdavys moka 25 proc. (t. y. 75 proc. sumokama iš socialinio draudimo sistemos ir 25 proc. iš darbdavio mokamų įmokų), įrašoma 100 proc. atitinkamų valandų.

— Jei darbdavys nemoka 25 proc., turėtų būti įrašoma nulis (0) apmokėtų valandų.

Nuo 15-os laikinojo nedarbingumo atostogų dienos: 100 proc. mokama iš socialinės apsaugos sistemos, o darbdavys nemoka nieko.

— Įrašoma nulis (0) apmokėtų valandų.

Apmokėtų valandų skaičiaus per metus ir per metus faktiškai dirbtų valandų skaičiaus apskaičiavimas

Šiuos apskaičiavimus turi atlikti tiesiogiai duomenis teikiantis darbdavys arba duomenis renkančios agentūros ar nacionalinės statistikos institucijos, taikydamos, jų nuomone, tinkamiausią metodą. Toliau pateiktuose modeliuose parodyta, kaip, remiantis turima informacija, galima netiesiogiai apskaičiuoti apmokėtų ir faktiškų dirbtų valandų skaičių.

C11. *Visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams tenkantis apmokėtų valandų skaičius per metus*

Kai turima informacijos apie toliau išvardytus kintamuosius:

(A11) *vidutinis mėnesinis visą darbo dieną dirbančių darbuotojų skaičius:*

a) vidutinis visą darbo dieną dirbančio darbuotojo *apmokėtų* valandų pagal sutartį skaičius per metus, išskyrus viršvalandžius ir pagrindines pertraukas pavalgyti;

b) vidutinis visą darbo dieną dirbančio darbuotojo *apmokėtų* viršvalandžių skaičius per metus.

Bendras visą darbo dieną dirbančių darbuotojų *apmokėtų valandų* skaičius per metus išreiškiamas taip:

$$(C11) = (A11) \times (a + b)$$

Tai turėtų apimti valandas, už kurias visiškai arba iš dalies sumokėjo darbdavys per, pvz., laikinojo nedarbingumo atostogas. Neįtraukiamos valandos, už kurias visiškai sumokėta iš socialinės apsaugos sistemos.

Ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams (C12) ir pameistriams (C1A) tenkantis apmokėtų valandų skaičius per metus

Panašūs modeliai gali būti naudojami ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų ir pameistrių apmokėtų valandų skaičiui apskaičiuoti.

B11. *Visą darbo dieną dirbančių darbuotojų faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius*

Kai turima informacijos apie toliau išvardytus kintamuosius:

(C11) *Visą darbo dieną dirbančių darbuotojų apmokėtų valandų skaičius per metus*

c) vidutinis visą darbo dieną dirbančio darbuotojo *neapmokėtų* viršvalandžių skaičius per metus;

d) vidutinis visą darbo dieną dirbančio darbuotojo faktiškai per dieną dirbtų valandų skaičius [t. y. sutartyje nustatytos valandos ir viršvalandžiai (tiek *apmokami*, tiek *neapmokami*), neįskaitant pagrindinių pertraukų pavalgyti].

(X11) *Visą darbo dieną dirbančių darbuotojų apmokėtų, bet faktiškai nedirbtų dienų skaičius per metus, kurį sudaro:*

e) vidutinis visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui tenkantis darbdavio suteiktų atostogų dienų skaičius per metus;

f) vidutinis visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui tenkantis švenčių dienų skaičius per metus;

g) vidutinis visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui tenkantis laikinojo nedarbingumo ir motinystės atostogų dienų, už kurias visiškai ar iš dalies sumokėjo darbdavys, skaičius;

h) vidutinis visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui tenkantis sutrumpinto darbo laiko ir darbo ginčų dienų skaičius per metus;

i) vidutinis visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui tenkantis kitų faktiškai nedirbtų dienų (t. y. specialių atostogų sveikatai tikrinti ar gimdyti, vestuvėms ar laidotuvėms, persikelti į kitą būstą, po nelaimingo atsitikimo ir kt.) skaičius per metus.

Bendras visą darbo dieną dirbančių darbuotojų per metus *dirbtų valandų* skaičius (prieš koreguojant pagal faktiškai nedirbtų dienų skaičių) išreiškiamas taip: $[C11 + (A11 \times c)]$.

Atėmus bendrą *faktiškai nedirbtų valandų* skaičių per metus, kuris apibrėžiamas $(A11) \times d \times (X11)$, gaunamas (B.11), t. y. bendras visą darbo dieną dirbančių darbuotojų faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius:

$$(B11) = [C11 + (A11 \times c)] - (A11 \times d \times X11)$$

arba $(B11) = (A11) \times [(a + b + c) - d \times (X11)]$.

Ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų (B12) ir pameistrių (B1A) faktiškai per metus dirbtų valandų skaičius

Panašūs modeliai gali būti naudojami ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų ir pameistrių dirbtų valandų skaičiui apskaičiuoti.

D. **Darbo sąnaudos**

Darbo sąnaudos yra visos darbdavio patiriamos darbuotojų įdarbinimo išlaidos – Bendrijos sistemoje priimta ir Tarptautinės darbo statistikos specialistų konferencijos (Ženeva, 1966 m.) tarptautinio lygmens apibrėžtį plačiąja prasme atitinkanti sąvoka.

Į darbo sąnaudas įtraukiamas atlygis darbuotojams – darbo užmokestis pinigais ar natūra bei darbdavių socialinės įmokos (D.1), profesinio mokymo išlaidos (D2), kitos išlaidos (D3), su užimtumu susiję mokesčiai, laikomi darbo sąnaudomis (D4), atėmus gautas subsidijas (D5).

Laikino įdarbinimo agentūrų įdarbintų asmenų sąnaudos turi būti įtraukiamos į juos įdarbinusios agentūros, o ne į įmonės, kurioje jie faktiškai dirba, sektoriaus sąnaudas.

Visų darbo sąnaudų išskaidymo santrauka pateikiama 2 diagramoje.

D1. *Atlygis darbuotojams*

Atlygis darbuotojams apibrėžiamas kaip bendras atlyginimas pinigais ar natūra, kurį darbdavys moka darbuotojui už ataskaitiniu laikotarpiu pastarojo atliktą darbą. Jį sudaro šie komponentai:

— darbo užmokestis (D11),

— darbdavių socialinės įmokos (D12), kurias daugiausia sudaro faktinės darbdavių socialinės įmokos (D121) ir sąlyginės darbdavių socialinės įmokos (D122).

[2010 m. ESS 4.02 dalis (kodas D.1); Europos verslo statistika, kintamasis 220301 (Išmokų darbuotojams sąnaudos)]

D11. *Darbo užmokestis*

Darbo užmokestis apima tiesioginį atlyginimą, priemokas ir atlyginimą už pamaininį darbą, išmokas, honorarus, komisinius ir atlyginimą natūra. Tačiau darbo užmokesčiui nepriskiriamas namudininkams tik pagal produkcijos vieneto tarifus mokamas atlyginimas [2010 m. ESS 4.07 dalies e punktas]. Priešingai nei nacionalinėse sąskaitose, darbo užmokesčiui nepriskiriami arbatpinigiai ir piniginės dovanos, nes darbdaviai jų nemoka, todėl jų sąskaitose jie neįrašomi kaip darbo sąnaudos. Įtraukiamas pameistriams, stažuotojams ir praktikantams mokamas darbo užmokestis, kuris taip pat įtraukiamas į atitinkamų šalių specialųjį kintamąjį (D11A).

Darbo užmokestis įrašomas į tą laikotarpį, per kurį atliktas darbas. Tačiau *ad hoc* premijos arba kiti specialūs mokėjimai, 13-tojo mėnesio atlyginimas ir kt., yra įrašomi tada, kai juos reikia mokėti. Akcijų pasirinkimo sandorių įrašymo į sąskaitas laikas turėtų būti paskirstytas per laikotarpį, kurio pradžia – teisių suteikimo diena, o pabaiga – teisių įsigaliojimo diena. Jei nėra tinkamų duomenų, pasirinkimo sandorio vertė į sąskaitas įrašoma teisių įsigaliojimo dieną.

Išsamus darbo užmokesčio išskaidymas pateikiamas 3 diagramoje.

[2010 m. ESS, 4.03–4.07 dalys ir 4.12 dalies a punktas dėl įrašymo laiko (kodas D.11); Europos verslo statistika, kintamasis 220302 (Atlygiai ir mėnesinės algos)]

D111. *Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos*

Į tiesioginį atlyginimą, priemokas ir išmokas įskaitomos visų darbuotojo mokėtinų socialinių įmokų, pajamų mokesčių ir kt. sumos, net jei juos faktiškai išskaičiuoja ir darbuotojo vardu tiesiogiai socialinio draudimo sistemoms, mokesčių inspekcijoms ir kt. sumoka darbdavys.

Priemoka yra darbdavio skiriamo apdovanojimo arba pripažinimo išraiška. Kai darbuotojas gauna priemoką, nesitikima ir nedaroma prielaida, kad priemoka bus panaudota kokioms nors konkrečioms išlaidoms padengti. Priemokos vertę ir mokėjimo laiką savo nuožiūra gali pasirinkti darbdavys arba jie gali būti numatyti darbo susitarimuose.

Išmoka yra darbdavio darbuotojui suteikta teisė padengti darbuotojo patirtas konkrečias su darbu nesusijusias išlaidas. Ji dažnai numatoma darbo susitarimuose ir paprastai išmokama teisės į ją suteikimo metu.

D1111. *Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos, mokamos kiekvieną mokėjimo laikotarpį*

Tai kiekvieną mokėjimo laikotarpį per metus reguliariai mokamas atlyginimas pinigais. Daugumos darbuotojų mokėjimo laikotarpis yra savaitinis arba mėnesinis. Todėl į šį kintamąjį neturėtų būti įtraukiami rečiau (kas mėnesį – jei reguliariai mokama kas savaitę, ar kas ketvirtį, pusę metų, kas metus) arba *ad hoc* gaunami mokėjimai. Taip pat neturėtų būti įtraukiamos įmokos į darbuotojų taupymo sistemas – jas reikėtų įtraukti į D112.

Turėtų būti įrašomos bruto sumos, prieš atskaitant darbuotojų mokėtinus mokesčius ir socialinio draudimo įmokas [ESS 2010, 4.03 dalies a–c, e, g ir j punktai (kodas D.11)].

Konkrečiai šis kintamasis nurodo:

a) bazinį darbo užmokestį;

b) tiesioginį atlyginimą, apskaičiuotą atsižvelgiant į dirbtą laiką ir mokamą darbuotojams už dirbtas valandas;

c) atlyginimą ir priemokas už viršvalandžius, naktinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis bei pamaininį darbą ataskaitiniu laikotarpiu;

d) kiekvieną mokėjimo laikotarpį reguliariai mokamas priemokas ir išmokas, įskaitant:

— su darbo vieta susijusias priemokas už triukšmą, riziką, sunkų, pamaininį arba nepertraukiamą darbą, naktinį darbą ir darbą poilsio bei švenčių dienomis,

— priemokas už asmeninius darbo rezultatus, produkciją, produktyvumą, našumą, atsakomybę, darbštumą, punktualumą, darbo stažą, kvalifikaciją ir ypatingas žinias.

Į darbo sąnaudų kintamąjį D1111 įtraukiamiems mokėjimams būdingos toliau nurodytos savybės.

Įtraukiamos darbuotojui skirtos darbdavio piniginės operacijos.

Neįtraukiama:

— mokėjimai, atliekami *ad hoc* arba rečiau nei reguliariai mokamas atlyginimas (jie įtraukiami į D1112),

— mokėjimai natūra (jie įtraukiami į D114),

— įmokos į darbuotojų taupymo sistemą (jos įtraukiamos į D112),

— konkrečiam nedirbtam laikotarpiui apmokėti skirti mokėjimai (jie įtraukiami į D113, arba, laikinojo nedarbingumo atveju, į D1221).

Gali būti įtraukiama:

— priemokos, mokamos už riziką darbe arba pamaininį darbą,

— savaitiniai arba mėnesiniai mokėjimai, priklausomai nuo įprasto mokėjimo laikotarpio,

— mokėjimai, priklausantys nuo darbuotojo arba grupės darbuotojų darbo rezultatų.

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D1111 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas
Ekspatriacijos išmoka ar pragyvenimo išlaidų išmoka	Priemoka darbuotojams, gyvenantiems ne jų įprastoje kilmės ar gyvenamojoje šalyje ar ne jų nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, atitinkanti pragyvenimo išlaidų skirtumą.
Namų ūkio išmoka	Priemoka būsto išlaidoms padengti.
Budėjimo arba budėjimo pagal iškvietimą išmokos	Priemoka darbuotojams, kad jie būtų pasirengę dirbti ne įprastu darbo laiku.
Papildomas atlyginimas už riziką arba pavojų	Darbuotojams mokama priemoka dėl konkrečios su darbu susijusios rizikos, pvz., dėl pavojingų cheminių medžiagų.

Kintamasis	Aprašymas
Išmoka už sutrumpintą darbo laiką	Papildoma išmoka (neprivaloma), visiškai arba iš dalies kompensuojanti darbuotojams už įprasto darbo laiko sutrumpinimą (privaloma išmoka įtraukiama į D1224).
Komisiniai už pardavimą	Su parduotu produktų skaičiumi susieta priemoka.
Atlyginimas už viršvalandžius	Priemoka už dirbtas valandas, viršijančias įprastas darbo valandas.
Išlaikymo išmoka	Nuolatinės priemokos, kuriomis esami darbuotojai skatinami arba įpareigojami nekeisti darbo vietos.
Užmokestis už pasiekimus	Priemoka, priklausanti nuo darbuotojo pagamintų produktų skaičiaus, pvz., pasiūtų drabužių skaičiaus.
Atlyginimas už pamaininį darbą	Priemoka už darbą nestandartiniu darbo metu, pvz., naktį.

D1112. *Tiesioginis atlyginimas, priemokos ir išmokos, nemokamos kiekvieną mokėjimo laikotarpį*

Visi mokėjimai darbuotojams, kurie nėra atliekami reguliariai kiekvieną mokėjimo laikotarpį, įskaitant nustatytais laikotarpiais mokamas nereguliarias priemokas ir išmokas bei priemokas, mokamas už individualius arba kolektyvinius darbo rezultatus.

Į šį kintamąjį įtraukiami išskirtinės išmokos iš įmonės išeinantiems darbuotojams su sąlyga, kad jos nesusijusios su kolektyvine sutartimi ar neprivalomos pagal teisės aktus. Išskirtinės išeitinės išmokos į šį kintamąjį neįtraukiamos, jei nėra informacijos apie galimą ryšį su kolektyvine sutartimi, arba jei yra žinoma, kad toks ryšys yra, ir turėtų būti įtraukiamos į kintamąjį D1223 (*Išeitinės išmokos*). Į šį kintamąjį taip pat neįtraukiamos įmokos į darbuotojų taupymo sistemas (jos įtraukiamos į D112).

Kintamasis D1112 taip pat nurodo bruto sumas prieš atskaitant darbuotojų mokėtinus mokesčius ir socialinio draudimo įmokas [2010 m. ESS 4.03 dalies d, f ir i punktai (kodas D.11)].

Į darbo sąnaudų kintamąjį D1112 įtraukiamiems mokėjimams būdingos toliau nurodytos savybės.

Įtraukiamos darbuotojui skirtos darbdavio piniginės operacijos.

Neįtraukiama:

— kiekvieną mokėjimo laikotarpį atliekami mokėjimai (jie gali būti įtraukiami į D1111),

— mokėjimai natūra (jie įtraukiami į D114),

— įmokos į darbuotojų taupymo sistemą (jos įtraukiamos į D112),

— konkrečiam nedirbtam laikotarpiui apmokėti skirti mokėjimai (jie įtraukiami į D113, arba, laikinojo nedarbingumo atveju, į D1221).

Gali būti įtraukiama:

— išmokos konkrečioms sąnaudoms arba išlaidoms padengti,

— mokėjimai, priklausantys nuo darbuotojo arba grupės darbuotojų darbo rezultatų,

— kompensacijos už specialias pareigas ar funkcijas,

— privalomos išmokos, nustatytos darbo sutartyje ar kolektyvinėje sutartyje arba privalomos pagal teisės aktus (išskyrus išeitines išmokas ar išeinant į pensiją mokamas priemokas),

— darbdavio nuožiūra mokamos išmokos,

— įvairiais laikotarpiais arba nustatytais laikotarpiais per metus mokamos išmokos.

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D1112 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas
Premija už išskirtinį stažą	Premija išmokama, kai darbuotojas pasiekia konkretų darbdaviui dirbtų metų skaičių.
Išėjimo į pensiją priemoka	Priemokos išeinant į pensiją, nesusijusios su teisėmis į pensijų išmokas, jei tos priemokos nėra susietos su kolektyvine sutartimi ir nėra privalomos pagal teisės aktus (priešingu atveju arba jei nėra informacijos apie galimą ryšį su kolektyvine sutartimi, šios priemokos priskiriamos D1223).
Išeitinės priemokos	Išskirtinės išeitinės išmokos, nesusietos su kolektyvine sutartimi ir neprivalomos pagal teisės aktus (priešingu atveju arba jei nėra informacijos apie galimą ryš, išimtinės atostogų išmokos priskiriamos D1223).
Įdarbinimo paskata	Vienkartinė išmoka naujam darbuotojui darbo pradžioje
Atgaline data mokamas darbo užmokestis	Atgaline data išmokamas padidintas tiesioginis atlyginimas.
Įmonių susijungimo priemoka	Vienkartinis mokėjimas darbuotojams, mokamas susijungus įmonėms.
Darbuotojų pripažinimo premijos	Išskirtinė darbdavio išmoka atskiriems darbuotojams ar jų grupėms apdovanoti.
Priemokos už produktyvumą ar už darbo rezultatų pasiekimą	Mokamos priklausomai nuo to, ar darbuotojas arba grupė darbuotojų įvykdo iš anksto nustatytus uždavinius, pvz., susijusius su pardavimu, klientų aptarnavimu arba biudžetu.
Specialios švenčių priemokos	Mokamos per tam tikras šventes, pvz., Kalėdas.
Teisės gauti pelno dalį ir teisės į akcijų vertės padidėjimą	Nuo įmonės pelno priklausantis mokėjimas pinigais. Teisės į akcijų vertės padidėjimą yra įmonės pelno pasidalijimo forma, kai darbuotojas įgauna teisę į būsimąjį mokėjimą pinigais, pagrįstą įmonės akcijų kainos padidėjimu virš nustatyto lygio per nustatytą laikotarpį. Teisės į akcijų vertės padidėjimą turi būti įvertinamos ir remtis mokėjimo pinigais laikotarpiu, nepriklausomai nuo vertės teisių suteikimo dieną arba teisių įgijimo laikotarpio trukmės.
Ketvirtinės įmonės priemokos	Mokamos kas ketvirtį, remiantis darbdavio pelnu arba darbo rezultatais (laikoma, kad mokėjimo laikotarpis nėra kiekvieną ketvirtį).
Kasmetinė įmonės priemoka	Mokama kartą per metus ir priklauso nuo darbdavio pelno arba darbo rezultatų.
13-asis ar 14-asis atlyginimas	Papildomos metinės priemokos (t. y. išskyrus 13-ąjį ar 14-ąjį atlyginimą, mokamą mėnesinėmis dalimis).

D112. *Įmokos į darbuotojų taupymo sistemas*

Tai sumos, sumokėtos į darbuotojų taupymo sistemas (įmonės taupymo sistemas, akcijų įsigijimo sistemas ir pan.). Įmokos į specialius įmonės akcijų ar kito finansinio turto įsigijimo fondus, kurie skirti darbuotojams, net jei jie neturi tiesioginės prieigos prie tokio turto, atėmus bet kokias jiems taikomas mokesčių lengvatas.

Nemokamas akcijų paskirstymas arba jų pardavimas mažesne kaina darbuotojams arba specialiems fondams gali būti laikomos išlaidomis tik tada, jei šios akcijos yra įsigyjamos rinkoje. Tokiu atveju įmonės išlaidos yra pirkimo ir pardavimo ar perdavimo kainų skirtumas.

Jei mokėjimai į darbuotojų taupomąją sąskaitą atliekami reguliariai, kiekvieną mokėjimo laikotarpį (pvz., kiekvieną mėnesį), jie turėtų būti laikomi reguliariais mokėjimais ir įrašomi į sąskaitas tuo metu, kai jie atliekami.

O jeigu mokėjimai į darbuotojų taupomąją sąskaitą atliekami *ad hoc* (pvz., darbdavys nusprendžia įmonės pelno dalį perskirti į darbuotojų taupomąją sąskaitą), jie turėtų būti įrašomi tada, kai turi būti sumokėti [2010 m. ESS 4.03 dalies h punktas (kodas D.11)].

D113. *Užmokestis už nedirbtas dienas*

Atlyginimas, mokamas už teisės aktais, sutartimi arba darbdavio iniciatyva suteiktas atostogų ir švenčių dienas arba kitas apmokėtas, bet nedirbtas dienas.

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D113 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas
Atostoginiai	Užmokestis darbuotojams už dienas, kuriomis jie nedirbo dėl metinių atostogų ar nacionalinių arba vietos švenčių (darbdavio mokamos išmokos už darbuotojų laikinąjį nedarbingumą dėl ligos ar motinystės atostogų laikomos darbdavio socialinėmis įmokomis (D1221)).
Specialiųjų atostogų išmokos	Užmokestis darbuotojams už dienas, kuriomis jie nedirbo dėl ypatingų asmeninių priežasčių, pvz., vestuvių, šeimos narių mirties, atstovavimo profesinėje sąjungoje, karinės tarnybos arba pareigos būti prisiekusiuoju. (Darbdavio atliekami mokėjimai, skirti darbuotojų laikinajam nedarbingumui dėl ligos arba motinystės atostogų padengti laikomi darbdavio socialinėmis įmokomis, įtraukiamomis į D1221).

D114. *Darbo užmokestis natūra*

Visos prekės ir paslaugos, kurias darbdaviai nemokamai arba už mažesnę kainą suteikia darbuotojams. Jos apima įmonės produktus, išlaidas darbuotojų būstui, įmonės automobilius, akcijų pasirinkimo sandorius ir akcijų įsigijimo sistemas. Jei turima informacijos apie darbo užmokesčio natūra apmokestinimą fizinių asmenų pajamų mokesčiu, ji gali būti naudojama kintamajam apskaičiuoti netiesiogiai [2010 m. ESS 4.04, 4.05 ir 4.06 dalys (kodas D.11)].

Pavyzdžiai. Darbo užmokestis, įtraukiamas į kintamąjį D114

Kintamasis	Aprašymas	Tolesnis išskaidymas
Produktų nuolaidos	Darbdavys parduoda darbuotojams produktus mažesnėmis kainomis. Pajamos natūra lygios rinkos kainos ir sumažintosios kainos skirtumui.	D1141
Nemokamas arba subsidijuojamas būstas	Darbdavys visiškai arba iš dalies apmoka darbuotojų būsto išlaidas. Šios pajamos natūra taip pat apskaičiuojamos lyginant su rinkos kaina.	D1142
Darbdaviui priklausančio automobilio naudojimas	Darbdavys apmoka darbdaviui priklausančio automobilio, kuriuo darbuotojas gali naudotis tiek darbo, tiek asmeniniais tikslais, eksploatavimo išlaidas (pajamos natūra atitinka automobilio naudojimo asmeniniais tikslais vertę).	D1143
Nemokami arba subsidijuojami degalai	Darbdavys apmoka visas arba dalį darbuotojo asmeniniais tikslais sunaudotų degalų išlaidų, susijusių su darbdaviui priklausančio automobilio naudojimu. Pajamos natūra lygios šios privilegijos piniginei vertei.	D1143
Akcijų įsigijimo sistemos	Akcijų verte pagrįsti mokėjimai natūra, kai akcijos darbuotojams suteikiamos kaip jų atlygio paketo dalis. Darbuotojas gauna akcijas iš karto, mažesne nei rinkos kaina (teisės į akcijų vertės padidėjimą yra tam tikros formos akcijomis išreikštas atlygis, už kurį atsiskaitoma pinigais, ir turėtų būti įtraukiamos į D1112).	D1144

Kintamasis	Aprašymas	Tolesnis išskaidymas
Akcijų pasirinkimo sandoriai	Akcijų verte pagrįsti mokėjimai natūra, kai akcijos darbuotojams suteikiamos kaip jų atlygio paketo dalis. Darbuotojui suteikiama teisė įsigyti akcijų konkrečiai apibrėžtu būsimu laiku už esamu laiku nustatytą kainą (teisės į akcijų vertės padidėjimą yra tam tikros formos akcijomis išreikštas atlygis, už kurį atsiskaitoma pinigais, ir turėtų būti įtraukiamos į D1112).	D1144
Nemokama arba subsidijuojama automobilių statymo vieta darbe	Darbdavys suteikia darbuotojams automobilių statymo vietą darbe už mažesnę kainą arba nemokamai. Pajamos natūra lygios šios privilegijos piniginei vertei.	D1145
Nemokamas arba subsidijuojamas naudojimasis mobiliojo ryšio telefonu	Darbdavys suteikia mobiliojo ryšio telefoną naudojimuisi darbo ir asmeniniais tikslais ir apmoka visas susijusias išlaidas. Pajamos atitinka šios privilegijos piniginę vertę.	D1145
Nemokama arba subsidijuojama kelionė į darbą ir atgal	Darbuotojo kelionės išlaidos į darbą ir atgal apmokamos visiškai arba iš dalies. Pajamos natūra lygios šios privilegijos piniginei vertei.	D1145
Nemokamas arba subsidijuojamas maitinimas	Darbdavys tiekia darbuotojams maistą už mažesnę kainą arba nemokamai. Pajamos natūra lygios šios privilegijos piniginei vertei.	D1145
Su nuotoliniu darbu susijusios apmokamos arba subsidijuojamos išlaidos	Darbdavys apmoka su nuotoliniu darbu susijusias darbuotojų išlaidas (tik tuo atveju, jei padengiamos visos interneto paslaugų, šildymo ar elektros energijos išlaidos), kai tai naudinga ir darbuotojui kaip privačiam naudotojui. Pajamos natūra lygios šios privilegijos piniginei vertei. Darbuotojui naudos neduodantis dalies išlaidų apmokėjimas įtraukiamas į D3.	D1145

D1141. *Įmonės produktai (neprivaloma)*

Įmonės produktai yra nemokamai suteikiami asmeniniam naudojimui arba parduodami darbuotojams pigiau už savikainą. Tai gali būti maisto produktai ir gėrimai (išskyrus išlaidas valgykloms ir maisto talonams), anglys, dujos, elektros energija, mazutas, šildymas, avalynė ir drabužiai (išskyrus darbo drabužius), mikrokompiuteriai ir kt.

Turi būti nurodoma įmonei tenkanti grynoji kaina, t. y. nemokamai suteiktų produktų savikaina arba savikainos ir kainos, už kurią produktai parduodami darbuotojams, skirtumas. Taip pat turi būti įtraukiamos kompensacinės išmokos arba išmokos natūra.

D1142. *Išlaidos darbuotojų būstui (neprivaloma)*

Į šį kintamąjį įtraukiamos įmonės išlaidos, skirtos padėti darbuotojams apsirūpinti būstu, įskaitant: i) išlaidas įmonei priklausančiam būstui (būsto priežiūros ir administravimo išlaidos, su tokiu būstu susiję mokesčiai ir draudimas); ii) lengvatines paskolas darbuotojų būsto statybai ar pirkimui (palūkanų mokėjimo pagal rinkos palūkanų normą ir pagal suteiktą palūkanų normą skirtumas); iii) išmokas bei subsidijas darbuotojams, susijusias su jų būstu ir įrengimu, išskyrus persikraustymo išmokas. Šis kintamasis neapima namų ūkio išmokų, mokamų darbuotojams kai kurioms jų būsto išlaidoms padengti – šios įtraukiamos į D1111.

D1143. *Įmonės automobiliai (neprivaloma)*

Įmonės automobiliai, arba įmonės automobilių, suteiktų darbuotojams naudoti asmeniniais tikslais, savikaina įmonei. Įtraukiamos įmonės patiriamos automobilių eksploatavimo išlaidos (išperkamosios nuomos išlaidos ir palūkanos – nusidėvėjimas, draudimas, priežiūra, remontas ir statymas). Neįtraukiamos transporto priemonių įsigijimo išlaidos, bet kokios pajamos, gautos jas perpardavus, arba išlaidos, susijusios su naudojimu darbo tikslams.

Reikėtų apskaičiuoti išlaidų įverčius remiantis įmonės turima informacija, pvz., tos rūšies transporto priemonių parko apskaitos dokumentais, vienos transporto priemonės vidutinių sąnaudų dydžio vertinimu ir darbuotojo naudojimosi transporto priemone asmeniniais tikslais dalies įverčiu.

D1144. *Akcijų pasirinkimo sandoriai ir akcijų įsigijimo sistemos (neprivaloma)*

Šis neprivalomas kintamasis nurodo visų formų mokėjimus natūra, susijusius su akcijomis išreikštu atlygiu. Šiai kategorijai priklauso akcijų pasirinkimo sandoriai, akcijų įsigijimo sistemos ir kitos nuosavo kapitalo priemonės, galinčios atsirasti ateityje. Šioms priemonėms būdinga tai, kad už jas atsiskaitoma nuosavo kapitalo priemonėmis, t. y. jos atitinka darbdavio nuosavo kapitalo priemonių perdavimą darbuotojui. Į kintamąjį D1144 įtraukiamas tokių pat formų atlygis, kaip nurodyta 2-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto „Akcijų verte pagrįstas mokėjimas“ antraštinei daliai „Akcijų verte pagrįsto mokėjimo sandoris, už kurį atsiskaitoma nuosavybės priemonėmis“.

Akcijų įsigijimo sistemomis darbdavio įmonės akcijos paprastai perduodamos darbuotojams. Perdavimas vyksta esamu momentu (suteikimo data) ir yra pagrįstas kaina, mažesne už esamą rinkos kainą (iš anksto nustatyta kaina). Įmonės sąnaudos lygios akcijų skaičiaus ir rinkos kainos bei iš anksto nustatytos kainos skirtumo sandaugai.

Akcijų pasirinkimo sandorių sistemomis paprastai perduodama teisė įsigyti darbdavio įmonės akcijas ne anksčiau negu tiksliai nustatytu laiku ateityje (teisių įgijimo data), už palankią iš anksto nustatytą kainą, nustatytą esamu momentu (suteikimo data). Darbuotojai šia teise pasinaudos tik jei rinkos kaina teisių įgijimo dieną arba po jos viršys iš anksto nustatytą kainą. Įmonės sąnaudos taip pat lygios akcijų skaičiaus ir rinkos kainos bei iš anksto nustatytos kainos skirtumo sandaugai. Tiek darbo sąnaudų statistikoje, tiek apskaitoje, sąnaudos priskiriamos ir paskirstomos per teisių įgijimo laikotarpį, t. y. laikotarpį nuo suteikimo datos iki teisių įgijimo datos. Šios vertės nėra tiksliai žinomos per teisių įgijimo laikotarpį ir todėl turi būti apskaičiuojamos netiesiogiai.

Kintamojo D1144 įvertis ataskaitiniais metais tiksliausiai būtų apskaičiuojamas laikantis 2-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto „Akcijų verte pagrįstas mokėjimas“ gairių. Jei tokio įverčio nėra, galima naudoti vertes, nustatytas pagal apskaitos standartus arba valstybės narės mokesčių taisykles su sąlyga, kad jos apima D1144 nuosavo kapitalo priemones ir atitinka temos „Darbo sąnaudų struktūra“ ataskaitinį laikotarpį.

Iš įmokų į darbuotojams skirtus specialius įmonės akcijų įsigijimo fondus, net jei jie negali iš karto naudotis šiuo turtu, turi būti atimama visų jiems taikomų mokesčių lengvatų suma. Akcijomis išreikštas atlygis, už kurį atsiskaitoma pinigais, pvz., teisės į akcijų vertės padidėjimą, įtraukiamas ne į kintamąjį D1144, o į kintamąjį D1112.

D1145. *Kita (neprivaloma)*

Į šį kintamąjį visų pirma įtraukiamos darbdavio mokamos netiesioginės išmokos, pvz., susijusios su:

— valgyklomis ir maisto talonais,

— kultūros, sporto ir laisvalaikio paslaugomis,

— vaikų darželiais ir dienos priežiūros centrais,

— įmonei priklausančiomis parduotuvėmis,

— transporto išlaidomis kelionei iš namų į įprastą darbo vietą ir atgal,

— įmokomis į profesinių sąjungų fondus ir darbuotojų komitetų išlaidomis.

Visos šios išlaidos apima išlaidas pastatų ir įrenginių, skirtų pirmiau išvardytoms kultūros, sporto ir laisvalaikio paslaugoms bei įrenginiams, smulkiam remontui ir reguliariai priežiūrai. Darbo užmokestis, kurį įmonė moka tiesiogiai šias paslaugas teikiantiems ir šiuos įrenginius eksploatuojantiems darbuotojams, į kintamąjį D1145 neįtraukiamas.

D11A. *Pameistrių darbo užmokestis*

Šis kintamasis apima visus į kintamąjį D11 įtraukiamo darbo užmokesčio komponentus, susijusius su pameistriais.

D12. *Darbdavių socialinės įmokos*

Šis kintamasis susijęs su socialinių įmokų, kurias darbdaviai turi mokėti pagal socialinės apsaugos sistemas arba kitas su užimtumu susijusias socialinio draudimo sistemas, skirtas jų darbuotojų teisėms į socialines išmokas užtikrinti, suma. Darbdavių socialinės įmokos gali būti faktinės arba sąlyginės [2010 m. ESS 4.08 dalis (kodas D.12); Europos verslo statistika, kintamasis 220303 (Socialinio draudimo išlaidos)].

Jos siejamos su šių rūšių rizika ir poreikiais:

liga,

ribotomis galimybėmis vykdyti veiklą, negalia,

nelaimingais atsitikimais darbe arba profesinėmis ligomis,

senatve,

maitintojo netektimi,

motinyste,

šeima,

užimtumo skatinimu,

nedarbu,

būstu,

švietimu,

skurdu.

[2010 m. ESS, 4.84 dalis]

Jos apima pameistriams mokėtinas darbdavių socialines įmokas, kurios taip pat įrašomos į atitinkamų šalių sąskaitas kaip specialusis kintamasis (D12A).

Tikslus darbdavių socialinių įmokų išskaidymas į komponentus pateikiamas 4 diagramoje.

D121. *Faktinės darbdavių socialinės įmokos*

Šioms įmokoms priskiriamos darbdavių už jų darbuotojus mokamos įmokos draudikams (socialinės apsaugos ir kitoms su užimtumu susijusioms socialinio draudimo sistemoms). Šios įmokos apima privalomąsias, įprastines, sutartines ir savanoriškas draudimo nuo socialinių rizikos veiksnių ar poreikių įmokas. Faktinės darbdavių socialinės įmokos įtraukiamos į tą laikotarpį, per kurį atliekamas darbas [2010 m. ESS 4.09 dalis (kodas D.121) ir 4.12 dalies b punktas dėl įtraukimo į sąskaitas laiko].

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D121 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas	Tolesnis išskaidymas
Su negalia susijusios darbdavio įmokos į draudimo sistemą	Reguliarios darbdavio įmokos į draudimo sistemą.	D1211

Kintamasis	Aprašymas	Tolesnis išskaidymas
Privalomosios darbdavio įmokos į pensijų fondus	Darbdavys darbuotojo įdarbinimo laikotarpiu moka įmokas į pensijų sistemą, apimančiai socialinės apsaugos fondą, draudimo bendrovę arba autonominį pensijų fondą.	D1211
Padidintos darbdavio pensijų įmokos	Darbdavys moka papildomą įmoką į darbuotojo pensijų sistemą.	D1212

D1211. *Privalomojo socialinio draudimo įmokos*

Socialinio draudimo institucijoms arba draudimo sistemoms mokamos įmokos, skirtos bet kuriai D12 punkte išvardytai rizikai ir poreikiams padengti, mokėtinos darbdavio ir privalomos pagal teisės aktus. Šių privalomųjų įmokų sumos turi būti įrašomos atėmus bet kokias subsidijas.

Jos visų pirma apima privalomąsias įmokas, skirtas:

a) senatvės pensijos, laikinojo nedarbingumo, motinystės ir negalios draudimo sistemoms;

b) nedarbo draudimo sistemoms;

c) draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų sistemoms;

d) išmokų šeimai sistemoms.

Jos neapima išmokų šeimai ir kitų piniginių dovanų, nustatytų kolektyvinėse sutartyse arba sutartų savanoriškai, kurios įrašomos kaip sąlyginės darbdavių socialinės įmokos (D122).

D1212. *Darbdavio mokėtinos socialinio draudimo įmokos, nustatytos kolektyvinėse ar kitose sutartyse ir savanoriškos*

Socialinio draudimo institucijoms arba draudimo sistemoms darbdavio mokamos įmokos, skirtos bet kuriai D12 punkte išvardytai rizikai ir poreikiams padengti, kuriomis papildomos pagal teisės aktus privalomos įmokos. Reikėtų atsižvelgti į galimas mokesčių lengvatas.

Šios įmokos visų pirma apima įmokas į:

a) papildomas pensijų sistemas ir profesinių pensijų sistemas (pagal draudimo planus, į savarankiškai administruojamus fondus, rezervinius ar atidėjinių fondus, įskaitant visas kitas išlaidas, skirtas papildomoms pensijų sistemoms finansuoti);

b) papildomo sveikatos draudimo sistemas;

c) papildomo nedarbo draudimo sistemas.

D122. *Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos*

Pagal sąlygines darbdavių socialines įmokos galima tiksliai apskaičiuoti darbo sąnaudas tuo laikotarpiu, kai darbas atliekamas. Jos atitinka privalomąsias tiesiogines socialines išmokas tuo laikotarpiu, kai atliekamas darbas, ir savanoriškas tiesiogines socialines išmokas tuo laikotarpiu, kai tos išmokos išmokamos.

Socialines išmokas ne iš fondų darbdaviai moka tiesiogiai savo darbuotojams arba buvusiems darbuotojams ir kitiems teisę jas gauti turintiems asmenims, nedalyvaujant socialinės apsaugos fondui, draudimo bendrovei arba autonominiam pensijų fondui, ir šiam tikslui nesukurdami specialaus fondo arba atskiro rezervo. Išmokos tokiu atveju mokamos iš darbdavių, kurie valdo nefinansuojamas sistemas, nuosavų išteklių. Tai, kad tam tikras socialines išmokas tiesiogiai moka darbdaviai, ir jos nėra mokamos per socialinės apsaugos fondus arba kitus draudikus, nereiškia, kad jos pagal savo pobūdį nėra socialinės gerovės išmokos. D122 kintamasis gali būti ypač svarbus, kai darbdavys yra ne rinkos gamintojas (valdžios sektorius).

D122 kintamojo suma nustatoma atsižvelgiant į darbdavio būsimus įsipareigojimus mokėti socialines išmokas. Geriausias būdas apskaičiuoti nefinansuojamų socialinio draudimo sistemų, kurias valdo darbdaviai, kintamąjį D122 – remtis aktuariniais skaičiavimais pagrįstais įverčiais. Jei tokių aktuarinių įverčių nėra, turėtų būti taikomi kiti apskaičiavimo metodai. Pavyzdžiui, kai kuriose šalyse D122 kintamojo įvertis nustatomas pagal stebimas išmokėtas nefinansuojamų sistemų socialines išmokas, atėmus visas darbuotojų socialines įmokas.

Į kintamąjį D122 visų pirma įtraukiamos sąlyginės darbdavių socialinės įmokos pensijoms ir sveikatos apsaugai. Į šį kintamąjį taip pat įtraukiama suma, savo verte lygi darbo užmokesčiui, kurį darbdaviai laikinai toliau moka jų darbuotojų ligos, motinystės, gamybinės traumos, negalios, atleidimo dėl darbo vietų mažinimo ir kt. atvejais, jei tokia suma gali būti išskirta [2010 m. ESS 4.10 dalis (kodas D.122) ir 4.12 dalies c punktas dėl įtraukimo į sąskaitas laiko].

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D122 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas	Tolesnis išskaidymas
Motinystės atostogų išmokos	Darbdavys motinystės atostogų metu tiesiogiai moka darbuotojui kompensaciją už prarastas pajamas.	D1221
Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos valstybės tarnautojų pensijoms	Darbdavys nemoka įmokų į pensijų sistemą darbuotojui dirbant. Pensijos vėliau mokamos iš nuosavų darbdavio išteklių.	D1222
Įmokos į ankstyvo išėjimo į pensiją sistemas ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams	Papildomi darbdavio mokėjimai į ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų ankstyvo išėjimo į pensiją sistemas.	D1222
Išeitinės išmokos, pagrįstos kolektyvine sutartimi	Darbdavys tiesiogiai moka išmokas iš įmonės išeinantiems darbuotojams.	D1223
Kolektyvinėse sutartyse nustatytos arba savanoriškai sutartos išmokos šeimai	Darbdavio mokamos išmokos šeimai ir piniginės dovanos, neprivalomi pagal teisės aktus.	D1224
Stipendijos mokslams	Darbdavys apmoka dalį arba visas su darbu nesusijusio mokymo už įmonės ribų išlaidas.	D1224
Santuokos arba vaiko gimimo išmoka	Darbuotojui po tokio įvykio sumokama išmoka.	D1224
Nemokamas arba subsidijuojamas vaiko mokslas	Visiškai arba iš dalies sumokamas mokestis už darbuotojo vaiko mokslą.	D1224
Išmoka už sutrumpintą darbo laiką	Privaloma mokėjimas, visiškai arba iš dalies kompensuojantis darbuotojams už įprasto darbo laiko sutrumpinimą (papildomos kiekvieną mokėjimo laikotarpį mokamos išmokos įtraukiamos į D1111).	D1224

D1221. *Privalomosios laikinojo nedarbingumo išmokos (neprivaloma)*

Į šį kintamąjį įtraukiamos darbdavio tiesiogiai darbuotojams mokamos sumos laikinojo nedarbingumo dėl ligos, motinystės atostogų arba nelaimingo atsitikimo darbe metu siekiant kompensuoti prarastas pajamas, atėmus visas socialinės apsaugos institucijų sumokėtas kompensacijas.

D1222. *Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos į senatvės pensijos ir sveikatos priežiūros sistemas (neprivaloma)*

Šis kintamojo D122 komponentas apima sąlygines įmokas į nefinansuojamas pensijų ir sveikatos priežiūros sistemas, ypač valdžios sektoriaus. Kai kuriose šalyse valdžios sektoriaus darbdaviai nefinansuojamas pensijų sistemas valdo visų darbuotojų arba konkrečių grupių (pareigūnų) atžvilgiu. Šiais atvejais darbdavys nekuria specialių rezervų ir nekaupia lėšų būsimoms pensijoms mokėti. Dėl šių darbuotojų privaloma atsižvelgti į sąlygines darbdavių įmokas į pensijų ir sveikatos priežiūros sistemas.

D1223. *Išeitinės išmokos (neprivaloma)*

Šis komponentas yra iš darbo atleistiems darbuotojams sumokėtos sumos (išeitinė išmoka ir vietoje pranešimo mokama kompensacija), jei tokie mokėjimai privalomi pagal teisės aktus arba susieti su kolektyvine sutartimi arba jei nėra žinomas, ar tokia sąsaja yra. Darbdavio nuožiūra atliekami mokėjimai, t. y. mokėjimai, kurių nereglamentuoja teisės aktai ir kurie nėra susieti su kolektyvine sutartimi, įtraukiami į D1112.

Mokėjimai darbuotojams išeinant į pensiją, pvz., kaip dalis jų teisės į pensiją, *neturėtų* būti įtraukiami į D1223.

D1224. *Kitos sąlyginės darbdavio socialinės įmokos (neprivaloma)*

Į šį kintamąjį įtraukiamos visos kitos niekur kitur nepaminėtos sąlyginės darbdavio socialinės įmokos, pvz., stipendijos mokslams, skirtos darbuotojams ir jų šeimos nariams, arba išmokos už sutrumpintą darbo laiką. Pastarosios apibrėžiamos kaip tiesioginiai darbdavio mokėjimai darbuotojams dirbant sutrumpintą darbo laiką, atėmus visas socialinės apsaugos institucijų darbdaviui sumokėtas kompensacijas.

D12A. *Darbdavio už pameistrius mokamos socialinės įmokos*

Šis kintamasis lygus už pameistrius faktiškai sumokėtų įmokų (D121) ir sąlyginių įmokų (D122) sumai [2010 m. ESS 4.09 dalis (kodas D.121). 4.10 dalis (kodas D.122) ir 4.12 dalies b ir c punktai dėl įtraukimo į sąskaitas laiko].

D2. *Darbdavio mokamos profesinio mokymo išlaidos*

Šis kintamasis apima išlaidas profesinio mokymo paslaugoms ir infrastruktūrai (taip pat pameistrių, apmokamų stažuotojų ir praktikantų atžvilgiu, bet neapimant jų darbo užmokesčio); smulkiam pastatų ir įrenginių remontui ir priežiūrai, išskyrus personalo išlaidas; dalyvavimo kursuose išlaidas; įmonės samdomų mokytojų honorarą; išlaidas pagalbinėms mokymo priemonėms; profesinio mokymo įstaigoms įmonės sumokėtas sumas ir pan. Su profesiniu mokymu susijusios subsidijos turėtų būti išskaitytos [2010 m. ESS, „Tarpinis vartojimas“].

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D2 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas
Įmonės samdomų mokytojų honorarai	Sąnaudos, susijusios su darbuotojų profesiniu mokymu, pvz., įmonėje surengtais seminarais (subsidijos, jei yra, turėtų būti išskaitytos).
Išlaidos pagalbinėms mokymo priemonėms	Sąnaudos, susijusios su profesiniu mokymu, pvz., specializuotų įmonių sukurtais intranetu vykdomais e. mokymais (subsidijos, jei tokių yra, turėtų būti išskaitytos)

D3. *Kitos darbdavio apmokėtos išlaidos*

Šis kintamasis visų pirma apima:

a) įdarbinimo išlaidas [įdarbinimo agentūroms mokamas sumas, darbo pasiūlos skelbimų žiniasklaidoje išlaidas, pokalbio pakviestiems kandidatams apmokamas kelionės išlaidas, naujiems darbuotojams mokamas įsikūrimo išmokas ir kt., neįtraukiant administravimo veiklos sąnaudų (kanceliarinių išlaidų, darbuotojų darbo užmokesčio ir kt.)];

b) darbdavio suteiktus darbo drabužius;

c) dienpinigius, mokamus darbuotojams komandiruotės metu patirtoms išlaidoms padengti ([7]);

d) darbuotojų išlaidas, susijusias su nuotoliniu darbu (pvz., iš dalies kompensuojamos interneto paslaugų ar šildymo arba elektros energijos išlaidos), kai jos nėra naudingos darbuotojui kaip privačiam naudotojui. Visų paslaugų kompensavimas darbuotojui, kai tai jam naudinga kaip privačiam naudotojui, įrašomas į D1145.

[2010 m. ESS, „Tarpinis vartojimas“]

Pavyzdžiai. Į kintamąjį D3 įtraukiami mokėjimai

Kintamasis	Aprašymas
Išmoka aprangai	Mokama tų profesijų atstovams, kuriems reikalinga speciali apranga, pvz., dėl saugumo ar reprezentavimo, neskirta asmeniniam naudojimui.
Įdarbinimo išlaidos	Įdarbinimo agentūrų paslaugų arba darbo pasiūlos skelbimų išlaidos.
Įsikūrimo arba persikraustymo išmoka	Mokama, kai darbuotojas turi pakeisti gyvenamąją vietą.
Su nuotoliniu darbu susijusios apmokamos arba subsidijuojamos išlaidos	Iš dalies kompensuojamos interneto paslaugų ar šildymo arba elektros energijos išlaidos.

D4. *Darbdavio mokami darbo mokesčiai*

Šis kintamasis apima visus darbo užmokesčiu arba įdarbinimu pagrįstus mokesčius. Šie mokesčiai laikomi darbo sąnaudomis.

Kintamasis D4 taip pat apima baudas, kurias kai kuriose šalyse darbdaviai moka už nepakankamą įdarbintų negalią turinčių asmenų skaičių, ir panašius mokesčius ar privalomuosius mokėjimus.

Šis kintamasis neapima darbdavio mokėtinų socialinių įmokų ar sumų, kurias darbdavys išskaičiuoja darbuotojo mokėtinoms socialinėms įmokoms ar pajamų mokesčiams sumokėti [2010 m. ESS 4.23 dalies c punktas (kodas D.29)].

D5. *Darbdavio gautos subsidijos darbo užmokesčiui*

Šios sumos yra gautos kaip subsidijos, skirtos daliai tiesioginio atlyginimo išlaidų ar visoms šioms išlaidoms padengti, tačiau neskirtos socialinio draudimo arba profesinio mokymo išlaidoms padengti. Neįskaitomos grąžinamosios išmokos, kurias darbdaviui sumoka socialinės apsaugos institucijos arba papildomo draudimo fondai. Įskaitomos darbo jėgos subsidijos, kuriomis padengiamos pameistrių, apmokamų stažuotojų ir praktikantų atlyginimo išlaidos. Su pameistriais susijusios subsidijos darbo užmokesčiui atitinkamų šalių atveju taip pat įtraukiamos į specialųjį kintamąjį (D5A) [2010 m. ESS 4.37 dalies a punktas (kodas D.39)].

([7]) — Dienpinigiai yra skirti maisto produktų, viešojo transporto bilietų komandiruotės vietoje (pvz., tramvajaus, autobuso, traukinio, taksi, išskyrus pirmąją transporto priemonę, kuria pasinaudota atvykus, ir paskutinę transporto priemonę, kuria pasinaudota grįžus į darbo vietos šalį) išlaidoms padengti, tačiau sumokami kaip vienkartinė išmoka, panaudojama darbuotojo nuožiūra. Verslo apskaitoje dienpinigiai įrašomi kaip su darbu susijusių išlaidų (pvz., kelionės į darbą ir iš jo išlaidų) atlyginimas. Nacionalinėse sąskaitose jie yra atlygio darbuotojams dalis. Darbo sąnaudų statistikoje jie turėtų būti įrašomi į kintamąjį D3 „Kitos darbdavio apmokėtos išlaidos“.

— Kelionės išlaidos komandiruotės metu paprastai susijusios su išlaidomis traukinio, lėktuvo ar autobuso bilietams arba mokesčiais už naudojimąsi asmeniniu automobiliu darbo tikslais. Jos kompensuojamos pateikus atitinkamas sąskaitas faktūras (pvz., už traukinio, lėktuvo ar autobuso bilietus arba išlaidas degalams). Jos įrašomos kaip tarpinis vartojimas nacionalinėse sąskaitose, todėl neturėtų būti traukiamos į apskaitą.

— Apgyvendinimo išlaidos apima darbuotojų nakvynių, pvz., viešbučiuose, išlaidas. Jos kompensuojamos pateikus tinkamus dokumentus, kuriais įrodoma, kad darbuotojas turėjo šias išlaidas patirti. Jos įrašomos kaip tarpinis vartojimas nacionalinėse sąskaitose, todėl neturėtų būti traukiamos į apskaitą.

D5A. *Darbdavio gautos subsidijos darbo užmokesčiui, susijusios su pameistrių įdarbinimu*

Tai į kintamąjį D5 įtraukiamos subsidijos, kuriomis kompensuojamas visas pameistriams sumokėtas atlyginimas arba jo dalis.

E. **Vietos vienetai**

E1. *Vietos vienetų skaičius, iš viso*

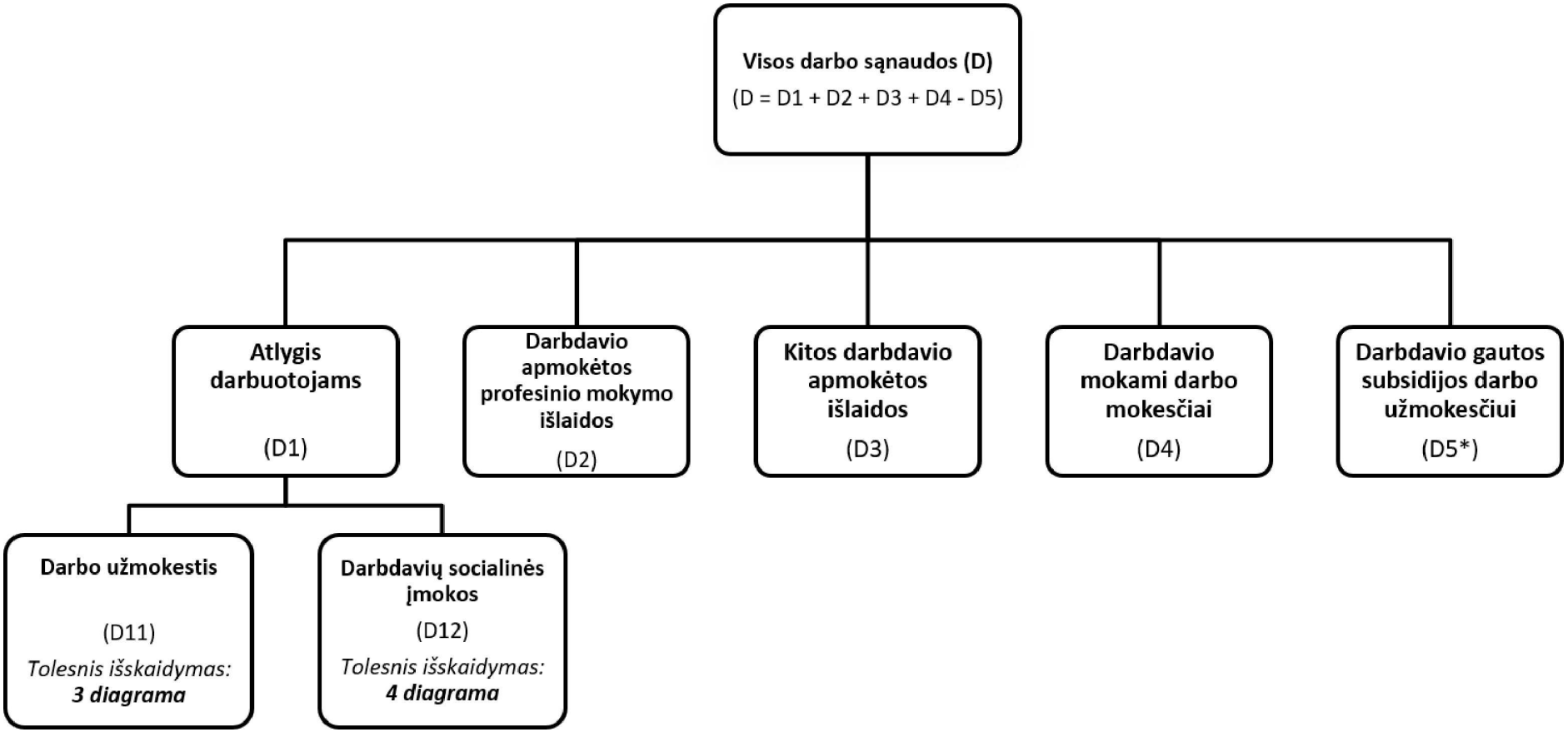
Šis kintamasis nurodo bendrą vietos vienetų skaičių visoje įmonių rezidenčių statistinėje visumoje.

E2. *Vietos vienetų skaičius galutiniame duomenų rinkinyje*

Šis kintamasis nurodo bendrą vietos vienetų, kurių duomenys renkami rengiant temos „Darbo sąnaudų struktūra“ rodiklius, skaičių, t. y. atėmus duomenis nepateikusias įmones ir vietos vienetus, kurie nepriklauso statistinei visumai.

2 diagrama

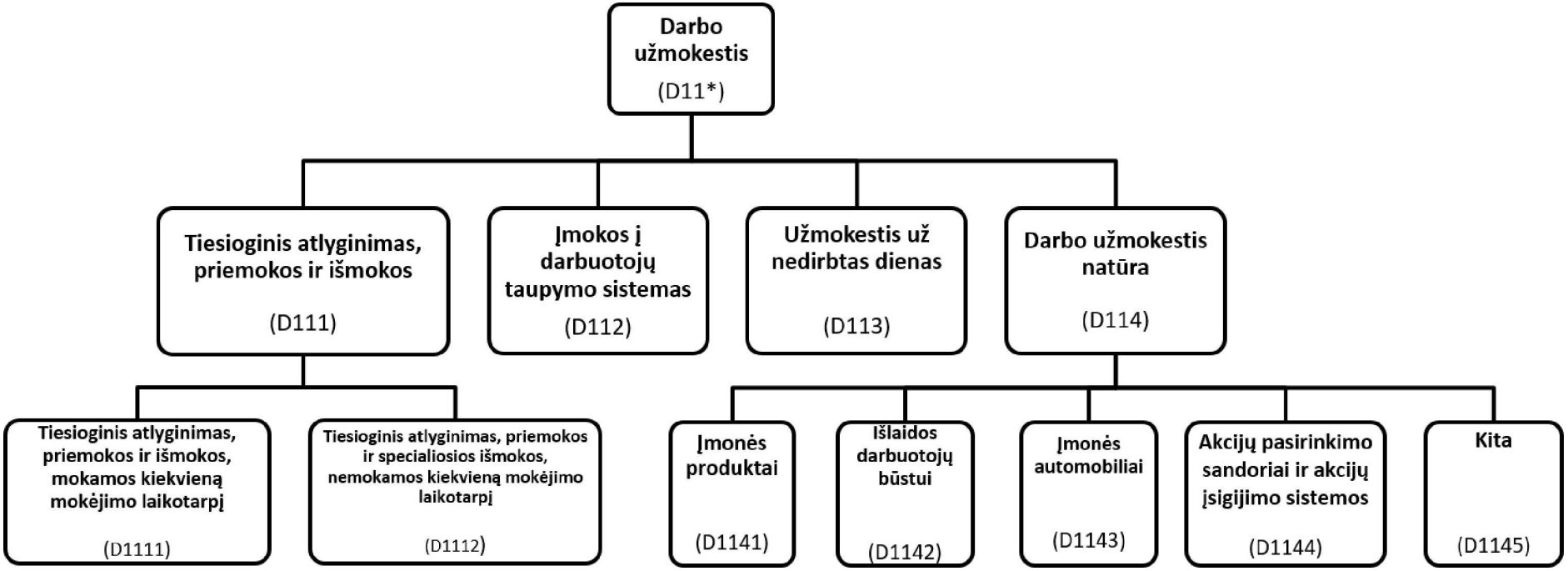
Darbo sąnaudos ir jų pagrindiniai komponentai

* Iš jų: „Darbdavio gautos subsidijos darbo užmokesčiui, susijusios su pameistrių įdarbinimu“ (**D5A**).

3 diagrama

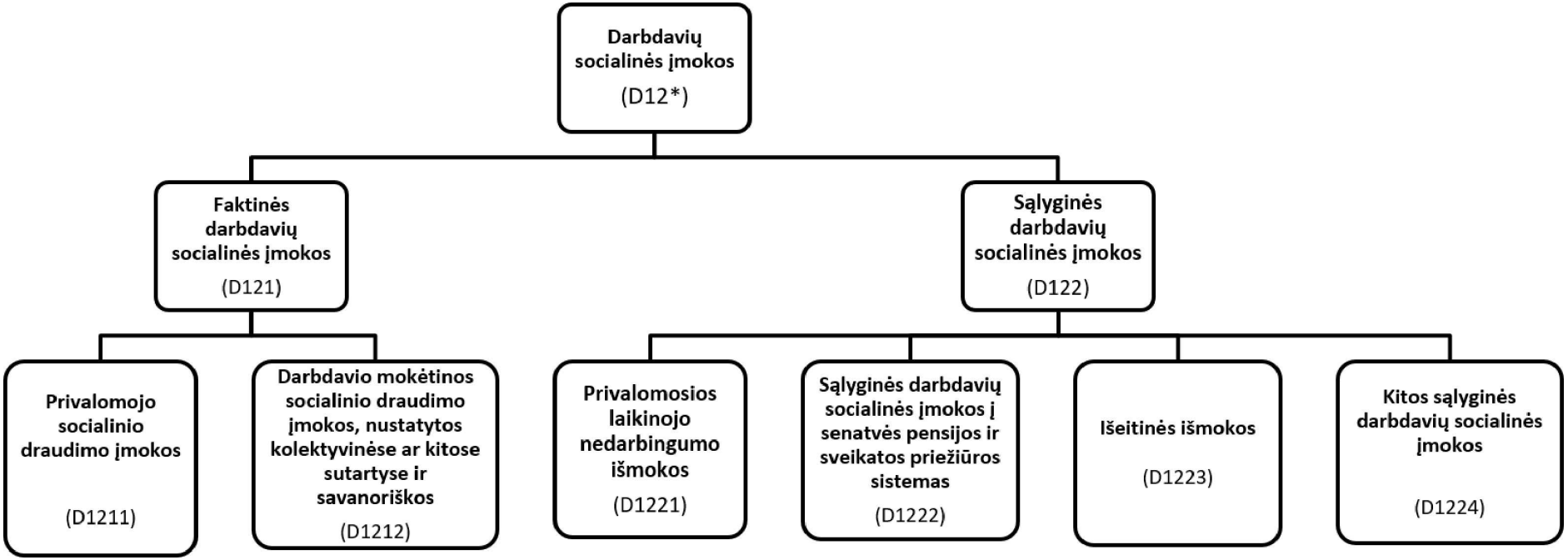
Komponento „Darbo užmokestis“ (D11) išskaidymas

* Iš jų: „Pameistrių darbo užmokestis“ (**D11A**).

4 diagrama

Komponento „Darbdavių socialinės įmokos“ (D12) išskaidymas

* Iš jų: „Darbdavių socialinės įmokos už pameistrius“ (**D12A**).

II PRIEDAS

Tikslumo vertinimo kriterijai

1. Atrankos metodus taikančios valstybės narės siekia, kad valandinių darbo sąnaudų vidurkio, apskaičiuoto visiems (ne visą darbo laiką ir visą darbo laiką dirbantiems) darbuotojams, dirbantiems vietos vienetuose rezidentuose, priklausančiuose įmonėms rezidentėms, kuriose dirba 10 ar daugiau darbuotojų ir kurios priklauso visumai visų NACE sekcijų, įtrauktų į temą „Darbo sąnaudų struktūra“, kaip tai suprantama Reglamento (ES) 2025/941 6 straipsnio 4 dalyje, variacijos koeficientas neviršytų 1 proc.

2. Atrankos metodus taikančios valstybės narės siekia, kad valandinių darbo sąnaudų vidurkio, apskaičiuoto visiems darbuotojams (dirbantiems ne visą darbo dieną ir visą darbo dieną), dirbantiems vietos vienetuose rezidentuose, priklausančiuose įmonėms rezidentėms, kuriose dirba 10 ar daugiau darbuotojų, variacijos koeficientas neviršytų 10 proc. Šis reikalavimas taikomas kiekvienai NACE sekcijai, įtrauktai į temą „Darbo sąnaudų struktūra“, kaip tai suprantama Reglamento (ES) 2025/941 6 straipsnio 4 dalyje. Tačiau jis netaikomas NACE sekcijoms, kurioms ataskaitiniais metais tenka mažiau nei 1 proc. visų NACE sekcijų, priskiriamų temai „Darbo sąnaudų struktūra“, bendrų darbo sąnaudų.

3. Pagal šį reglamentą pateikti duomenys pažymimi kaip mažai patikimi, jei jų variacijos koeficientas viršija 25 proc.